

Torah from Around the World

קמח אין תורה אין ואם תורה אין קמח אין אם
*Zonder levensonderhoud is er geen Tora
en zonder Tora is er geen levensonderhoud.*
(R. Eleazar ben Azarja, Pirké Avot 3:21)

Sjabbat 11 februari 2012 / 18 sjewat 5772
Sidra Jitro, Sjmot [Exodus] 18:1-20:23 (26), Tanach blz. 145-150
Haftara: Jesjaja 43:1-20, Tanach blz. 872-873

Commentaar door rabbijn Samuel M. Cohon
Senior Rabbi [Temple Emanu-El](#), Tucson, Arizona, and
host of "[The Too Jewish Radio Show](#)" with Rabbi Sam Cohon and Friends
Vertaling: *Frits Pront*
[Het Engelse origineel](#)

“De Tien Geboden uit het Blote Hoofd”

Toen ik nog kind was deed mijn vader heel veel moeite om mij zover te krijgen dat ik bepaalde cruciale gedeeltes die met de joodse traditie te maken hebben, uit het hoofd kende. Hij geloofde dat zij een belangrijker element van mijn opvoeding en mijn identiteit zouden worden als ik ze *b'al pee*, uit het hoofd leerde.

Het eerste wat ik moest memoriseren was natuurlijk het *Sjema/We'ahavta* dat ik al op zeer jonge leeftijd leerde net zoals veel joodse kinderen dat al dat eeuwenlang deden. Andere belangrijke stukken volgden. Enkele kwamen uit Tanach, andere waren genomen uit de Misjna en weer andere kwamen uit de sidoer (gebedenboek). Het heeft mij altijd vrij veel moeite gekost iets van buiten te leren; ik heb zelfs de neiging om de woorden van mijn lievelingsliedjes te vergeten. Maar toch leerde ik veel stukken uit mijn hoofd. Dat al op vroege leeftijd dingen van buiten leren heeft overigens de basis gelegd voor de door mijn vader bedoelde kennis en die is mij in de loop van de jaren goed van pas gekomen.

Er is echter één tekst die ik tot mijn groot verdriet niet in mijn hoofd kon krijgen. Toen ik negen jaar was probeerde mijn vader mij de *Aseret HaDibrot*, de Tien Uitspraken (Geboden), in het Hebreeuws en in het Engels uit het hoofd te laten leren. Het was een voor de hand liggende opdracht want het gaat hier inderdaad om *Dibrot*, mondelinge mededelingen en het was logisch ze van buiten te kennen en ze op die manier altijd paraat te hebben.

Om de een of andere reden worstelde ik met deze opdracht en daarom stelde hij mij iets moois in het vooruitzicht: als ik erin slaagde de Tien Geboden uit mijn hoofd te leren, zou ik naar de

L.A. Coliseum mogen gaan om het veelbelovende L.A. Rams Amerikaans voetbal team te zien spelen tegen de New York Jets, die op dat moment de Kampioenen waren die de Super Bowl verdedigden met als sterspeler de kwartback Joe Namath.

Je kan dit echt wel de hoofdprijs noemen voor een van sport bezeten negenjarige. En toch lukte het mij, ondanks deze belangrijke prikkel niet om de *Aseret HaDibrot* van buiten te leren. De eerste van de Uitspraken, *Anochi Adonai Eloheecha*, “Ik ben de Eeuwige je God” gaf geen probleem. Maar de tweede Uitspraak, *Lo jih 'jé lecha Elohim acheriem*, “je zult geen andere goden naast Mij hebben” was een nachtmerrie, met zijn gedetailleerde schets van wat wij niet mogen doen om afgoden te vereren en van hoe je “andere goden” en hun “afbeeldingen” kan onderkennen. Ik heb het tweede gebod nooit uit het hoofd kunnen leren. En op de een of andere manier bleef ik het stuk over Sjabbat verwarren met zowel het *Wajechoeloe* uit Berésjiet [Genesis] 2:1-3 dat aan de wekelijkse Sjabbatkidoesj op vrijdagavond voorafgaat als met de *Wesjamroe*-tekst (Sjemot 31:16-17) in de vrijdagavonddienst en de kidoesj op Sjabbat overdag. Mogelijkerwijs had ik mijn hoofd er niet bij omdat ik gefocust was op de *Oneg*-koekjes.

Ik probeerde echt wel de Tien Uitspraken te onthouden. Ik schreef ze met potlood over in Hebreeuws en Engels, zei ze steeds opnieuw op, maakte en gebruikte flashcards, alles zonder resultaat. Ik kon eenvoudigweg niet alle Tien Uitspraken in mijn hoofd krijgen.

Mijn vader was een zorgzame, maar consequente vader. Die wedstrijd kon ik wel op mijn buik schrijven en ik leerde een vroegtijdige, pijnlijke les over wat de gevolgen kunnen zijn als je iets niet voor elkaar krijgt. Het gekke is dat toen ik hoorde dat mijn Rams die wedstrijd tegen de Jets hadden verloren, ik mij persoonlijk daarvoor verantwoordelijk voelde. Als ik nu maar de Tien Geboden van buiten had gekend zou ik naar de wedstrijd zijn gegaan en mijn team zou dan ongetwijfeld hebben gewonnen....

In de loop der jaren ben ik me gaan realiseren dat de Tien Uitspraken meer zijn dan het testen van de vaardigheden van een, toenmalig, negenjarige. Of wij ze nu uit ons hoofd kunnen opzeggen of niet – en ik heb een sterk vermoeden dat de meesten van ons liberale Joden dat niet kunnen - deze Tien Uitspraken, die verondersteld worden de enige woorden te zijn die God ooit direct tot ons volk en dus zonder tussenpersoon heeft gesproken, nemen in ons Jodendom een niet echt centrale plaats in. Tot op zekere hoogte is deze vaststelling historisch bepaald. De *Aseret HaDibrot* maken geen deel uit van de reguliere liturgie in welke *nusach* [versie] dan ook, ze staan niet in de meeste *sidoerim* en *ChaZal* [*Chachameenoe Zichronam livracha* (onze Wijzen z.l.)], de Talmoedische rabbijnen, verklaren regelmatig dat er geen 10 maar 613 geboden zijn. Hoeveel Toraschilden wij ook maken in de vorm van de stenen tafelen, er blijft toch een bepaalde ambivalentie bestaan over de centrale plaats, die de oorspronkelijke openbaring inneemt, zelfs in onze klassieke halachische traditie en zelfs onder Orthodoxe Joden.

Dit probleem met de Tien Uitspraken bestaat echter in het bijzonder bij progressieve en liberale Joden. Het is in feite zo dat wij een probleem hebben met veel van de Tien en ons in bochten wringen om relevante manieren te vinden om ons eraan te houden. Bijna elk gebod vertegenwoordigt wel een probleem, zelfs de Uitspraken die in de meest positieve bewoordingen zijn gesteld. Wat is de betekenis van “Houd de Sjabbat in ere, het is een heilige dag” als wij die dag werkend doorbrengen?

Dat doet mij denken aan de Biënnale in Toronto van de URJ [de Amerikaanse Union for

Reform Judaism] waarin ik Rabbijn Eric Yoffie de delegaties hoorde bedanken tijdens de diensten voor het vieren van een ‘draadloze’ Sjabbat, verstoken van iPhones en Blackberries. Zijn opmerkingen werden onmiddellijk door veel van de delegatieleden op Facebook gezet waarbij ze nu net die smartphones gebruikten waarvan je mocht veronderstellen dat zij ze opgeborgen hadden voor de Sjabbat.

Er is bijna geen gebod dat geen complicaties veroorzaakt. Hoe kunnen wij op gepaste wijze eerbied tonen voor onze vader en moeder als zij geen respect tonen voor anderen? Het ‘Pleeg geen moord’ en het ‘Steel niet’ lijkt duidelijk genoeg, maar hoe kunnen wij in vredesnaam verhinderen dat wij onze zinnen zetten op de betere baan van onze buurman- en/of vrouw of hun mooiere auto? En misbruiken wij niet voortdurend Gods naam zonder klaarblijkelijke onaangename gevolgen?

Ik geloof dat de Reform, Liberale, Conservatieve, Reconstructionist, Progressieve en overige niet-Orthodoxe Joden in feite het grootste probleem hebben met het zich houden aan de Eerste Uitspraak. Het gaat om de eenvoudige mededeling dat er een God is die ons überhaupt iets opdraagt.

Traditioneel wordt deze eerste mededeling, die eigenlijk geen gebod omvat, door christenen beschouwd als een inleiding tot de Tien Geboden en hij krijgt zelfs geen rangtelwoord. Maar wij Joden hebben er altijd op gestaan hem als een unieke en kritische verklaring te beschouwen. Waarom?

Omdat hoe logisch de *Aseret HaDibrot* ook mogen lijken als een of ander soort ethische boodschap, als we niet het bestaan van een *metsawee* (Opdrachtgever, “bevelhebber”) aanvaarden, verliezen de Tien Uitspraken in beginsel hun kracht. Zonder *metsawee*, opdrachtgever, is er geen *metsoewee*, ontvanger van de opdrachten/geboden en in de praktijk dus ook geen echte *mitswot* (van God afkomstige opdrachten) waaraan je je zou moeten of kunnen houden.

Filosofisch bekeken ligt de garantie voor het gezag van de Tien Uitspraken in deze simpele bewering: God bestaat, handelt en stelt eisen. Daarom worden zij niet de Tien Voorstellen genoemd. Of de Tien Aanbevelingen. Of de Tien Mooie Gedachten als Je Er Weg Mee Weet.

Want alleen als wij het bestaan van God accepteren, als we ons eigen overtrokken eigendunk temperen, zijn wij in staat om samen met God te komen tot een morele wereld. Alleen als wij ons betrokken voelen bij de Opdrachtgever ontdekken wij de Opdrachten/Geboden.

Ondanks al de moeilijkheden die wij hebben met de Tien Uitspraken, inclusief ons bezwaar tegen het ophangen ervan aan de muren van rechtszalen en klaslokalen (dit is onderwerp van een publiek debat in de V.S.), blijven zij cruciaal voor onze cultuur – en als wij Joden en heilig willen zijn, moet dat ook zo blijven.

Het hangt van ons af, in deze week waarop wij sidra Jitro lezen of wij Degene die de Uitspraken heeft gedaan en de Geboden heeft gegeven zullen vinden, welk denkbeeld wij ons ook van de Eeuwige hebben gevormd en of wij onze rol als ontvangers van ethische geboden zullen accepteren. Als wij die keuzes maken, zullen wij tot de ontdekking komen dat wij morele wezens zijn, die deze wereld op een positieve manier vorm kunnen geven en dat we de Tien Uitspraken kunnen naleven precies zoals ze bedoeld waren om na te leven: uit het blote hoofd.

